

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI**

NAVOIY DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

«TASDIQLAYMAN»

Navoiy davlat pedagogika instituti
o'quv ishlari bo'yicha prorektor

2024 yil 12 oy 12 kuni

QALAMTASVIR II

FANINING BO'YICHA SILLABUS

Bilim sohasi:	Ta'lim 100 000
Ta'lim sohasi:	Ta'lim 110 000
Ta'lim yo'nalishi:	60111200-Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi

Navoiy-2024

Fanning asosiy parametrlari

Fan nomi:	Qalamtasvir II
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	QalamT208
O'quv yili:	2024-2025
Semestr:	3-4
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	240
Ma'ruza	-
Amaliy mashg'ulotlar	60-60
Laboratoriya mashg'ulotlari	—
Seminar	—
Mustaqil ta'lim	60-60
Haftalik auditoriya soati:	4-4
Kredit miqdori:	4-4
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)	
FM1	Qalamtasvir barcha tasviriy san'at turlarining rangtasvir, dekorativ amaliy san'at, grafika, xaykaltaroshlikning asosi sifatida bo'lajak pedagog rassomlarga borliqni ko'rib-kuzatib to'g'ri tasvirlash, idrok etish, qo'l, ong va sezgi organlarini shakllantirish hamda bo'lajak rassom-pedagoglarni tasviriy san'at asoslariga o'rgatishni maqsad qilib qo'yadi.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	Rangtasvir (Rang T 109)

Ta'lim natijalari (TN)	
<i>Bilimlar jihatidan:</i>	
TN1	O'quvchilarni tasviriy faoliyatga o'rgatishning mazmuni va xususiyatlari;
TN2	Tasviriy san'atga o'rgatishning didaktik tamoyillari; tasviriy san'atga o'qitish jarayonida qalamtasvirning ishlash mazmuni, metod va texnologiyalari
TN3	Milliy va jahon tasviriy san'at tarixiga oid ma'lumotni bilish, tasviriy san'at tarixi va nazariyasi, qalamtasvir qonuniyatlari, portret xarakteristikasini o'rganish.
TN4	Qalamtasvirni o'qitish jarayonida talabalarni estetik jihatdan tarbiyalash haqida; oddiy geometrik shakllardan boshlab insonning qomatini tasvirlay olishgacha;
Ko'nikma jihatdan	
TN5	Tasviriy san'at asarlarini yaratishda qalamchizgining ahamiyati, mashg'ulotlarni tashkil etishda san'at asarlarini tahlil eta olish;
TN6	Maxsus maktabgacha ta'lim muassasalarida tasviriy faoliyatga o'rgatish, maktablarda tasviriy san'at darslari uchun ishlanmalar tayyorlashni;
TN7	Yaxshi o'zlashtiruvchi va iqtidorli o'quvchilar bilan individual darslar olib borish; tasviriy faoliyatga o'rgatish jarayonini taxlil etish;
TN8	O'quvchilar ijodiy ishlarini baholay olish to'g'risida malakaga ega bo'lishi kerak

Fan mazmuni		
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'uloti (A)		
III Semestr		soat
Aniq xarakterga ega bo'lgan bosh namunasining qalamtasviri (Appolon).		
A1	Appolon yuz qiyofasini o'rganish, qisqa muddatli chizgilarni bajarish	2
A2	Qog'ozga konstruktiv qurilishi bo'yicha joylashtirish.	2
A3	Yuz nisbatlarni aniqlash va burun, lab, ko'z nisbatlarini to'g'ri tasvirlash	2
A4	Appolon gips bosh namunasini yorug'-soya qonunlariga amal qilgan holda tushlash.	2
A5	Boshdagi yuz nisbatlarini to'g'ri ifodalab tushlash	2
A6	Talabalarni turli tasvirlash vositalari ko'mir pastelg', sangina, sous va boshqa vositalarda ishlashga o'rgatish.	2
A7	Gips bosh namunasini umumlashtirish va ishni yakuniga yetkazish	2
Aniq xarakterga ega bo'lgan bosh namunasining qalamtasviri (Suqrot, Volter).		
A8	Modelni o'rganish, qisqa muddatli chizgilarni bajarish	2
A9	Bosh namunasini turli tasvirlash vositalari ko'mir pastel, sangina, sous va boshqa vositalar orqali ishlashni o'rganish.	2
A10	Odam boshining anatomik qurilishi haqida ma'lumot.	2
A11	Aniq xarakterga ega bo'lgan bosh namunasini konstruktiv qurish.	2
A12	Bosh, yuz nisbatlarini to'g'ri ifodalab tasvirlash	2
A13	Konstruktiv tuzilish, plastika, hajm kompozitsiya asoslari qonun-qoidalarini o'rgatish	2
A14	Aniq xarakterga ega bo'lgan bosh namunasini umumlashtirish va ishni yakuniga yetkazish	2
O'ziga hos xarakterli xususiyatlarga ega bo'lgan inson portreti qalamtasviri.		
A15	Inson boshining anatomik qurilishi haqida ma'lumot. Modelni o'rganish, qisqa muddatli chizgilarni bajarish.	2
A16	O'ziga hos xarakterli xususiyatlarga ega bo'lgan inson qiyofasini konstruktiv qurish.	2
A17	Bosh nisbatlarini to'g'ri ifodalab tasvirlash konstruktiv tuzilish.	2
A18	Plastika, hajm kompozitsiya asoslari qonun-qoidalarini o'rgatish.	2
A19	Tushlash orqali insonni o'ziga xos xarakterini, ko'rinishini ifodalash.	2
A20	Soya yoryg' qonuniyatlariga amal qilgan holda ishlash.	2
A21	Aniq xarakterga ega bo'lgan inson portretini umumlashtirish.	2
A22	Ishni yakuniga yetkazish.	2
Inson boshini elka kamari bilan tasvirlash.		
A23	Qiyofani tasvirlashda konstruktiv anatomik tuzilishni hisobga olib	2

	uning holatini aniqlash Modelni o'rganish, qisqa muddatli chizgilarni bajarish.	
A24	Inson boshini elka kamari bilan konstruktiv qurish.	2
A25	Inson boshini elka kamari bilan konstruktiv qurish va kamchiliklarni to'g'rilash.	2
A26	Bosh, yelka nisbatlarini to'g'ri ifodalash.	2
A27	Konstruktiv tuzilish, plastika, hajm kompozitsiya asoslari qonun-qoidalarini o'rganish.	2
A28	Soya yoryg' qonuniyatlariga amal qilgan holda ishlash.	2
A29	Tuslash orqali insonni o'ziga xos xarakterini, ko'rinishini ifodalash.	2
A30	Vazifani yakuniy bosqichi.	2
Oraliq nazorat (maks) 20 ball		
YAKUNIY NAZORAT – 30 ball		
Jami 60 soat		

Fan mazmuni		
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'uloti (A)		
IV Semestr		soat
Keksa inson boshining murakkab holatdagi portreti qalamtasviri		
A1	Odam boshining anatomik qurilishi haqida ma'lumot. Modelni o'ranish, qisqa muddatli chizgilarni bajarish.	2
A2	Keksa inson boshining murakkab holatdagi portreti konstruktiv qurish.	2
A3	Bosh nisbatlarini to'g'ri ifodalab tasvirlash konstruktiv tuzilishiga etibor qaratish.	2
A4	Plastika, hajm kompozitsiya asoslari qonun-qoidalarini o'rganish.	2
A5	Soya yoryg' qonuniyatlariga amal qilgan holda ishlash.	2
A6	Tuslash orqali insonni o'ziga xos xarakterini, ko'rinishini ifodalash.	2
A7	Portretini umumlashtirish va ishni yakuniga yetkazish.	2
Inson qiyofasini qo'llari bilan belgacha tasvirlash		
A8	Odam boshining anatomik qurilishi haqida ma'lumot.	2
A9	Modelni o'rganish, qisqa muddatli chizgilarni bajarish.	2
A10	Naturaning xarakterli xususiyatlarini ochib berish..	2
A11	Qiyofani tasvirlashda konstruktiv anatomik tuzilishni hisobga olib uning holatini aniqlash.	2
A12	O'quv grafik vazifa chizishda inson yuz tuzilishi xususiyatlarini ochib berish.	2
A13	Inson qiyofasini qo'llari bilan belgacha konstruktiv qurish	2

A14	Plastika, hajm kompozitsiya asoslari qonun-qoidalarini o'rganish.	2
A15	Vazifani yakuniy bosqichi	2
Inson qo'llari va oyoqlarini turli rakurslarda ishlash, odamning anatoimik govdasini tasvirlash		
A16	Inson qo'l va oyoqlarining anatomik qurilishi haqida ma'lumot. Modelni o'rganish, qisqa muddatli chizgilarni bajarish.	2
A17	Ishni metodik izchillikda davom ettirish. Vazifani yakuniy bosqichi	2
A18	Odamning anatoimik govdasini Joylashtirish- Konstruktiv qurish.	2
A19	Odamning anatoimik govdasini holatini tasvirlash.	2
A20	Odamning anatoimik govdasini engil shtrixlash.	2
A21	Hajmi kompozitsiya asoslari qonun-qoidalarini etibor asosida tushlash va ishni davom ettirish.	2
A22	Ishni metodik izchillikda davom ettirish. Vazifani yakuniy bosqichi.	2
Qiyofachi qomatini murakkab bo'lmagan holatda (Anatomik tahlillar asosida) tasvirlash.		
A23	Tasvirlashning asosiy qonun qoidalari. Qiyofachini qog'ozga to'g'ri joylashtirish.	2
A24	Perspektiva, odam plastik anatomiyasi, yorug' soya munosabatlari, inson qomatini murakkab holatini o'ziga xosligi va tasvirlash qonun qoidalari.	2
A25	Odam shaklini tasvirlashda konstruktiv tuzilish, plastik holat, hajm, kompozitsiya asoslari kabi asosiy qonun qoidalarini o'rganish.	2
A26	Naturaning xarakterli xususiyatlarini ochib berish.	2
A27	Qiyofani tasvirlashda konstruktiv anatomik tuzilishini hisobga olib uning holatini aniqlash.	2
A28	Qiyofachini yuz ifodasini to'g'ri tasvirlash.	2
A29	O'quv, grafik vazifa chizishda inson yuz va tana tuzilishi xususiyatlarini ochib berish.	
A30	Vazifani metodik izchillikda yakuniga yetkazish	
Oraliq nazorat (maks) 20 ball		
YAKUNIY NAZORAT – 30 ball		
Jami 60 soat		

Amaliy mashg'ulotlar mahsus dastgohlar va laboratoriya buyumlari: geometrik jismlar (Kub, shar, tsilindr, prizma, konus), uy-ro'zg'or buyumlari (ko'za, xum, choynak, piyola, lagan, samovar va hokazolar.), gips rozetkalar, gips bosh namunalari, gips bosh, inson bosh suyagi kabi jihozlari bilan jihozlangan bo'lishi kerak. Yuqori kurs uchun qiyofachilar taklif etilishi yoki xaykallar bilan jihozlanishi zarur. Shuningdek multimedia qurilmalari bilan jihozlangan bir akademik guruh bir yoki ikki professor-o'qituvchi tomonidan mashhulotlar o'tkazilishi maqsadga muvofiq. Mashg'ulotlar faol va interaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi har bir talabaga individual yondoshib dars o'tish maqsadga muvofiq.

Mustaqil ta'lim va mustaqil mashg'ulot rejasi

T/r	Mustaqil ta'lim (MT)	
	III Semestr	Soat
1	1-mavzu. Keksa inson boshining murakkab holatdagi portreti qalamtasviri	12
2	2-mavzu. Yosh bola portreti	12
3	3-mavzu. Mening zamondoshim portreti	12
4	4-mavzu. Avtoportret	12
5	5-mavzu. O'tirgan holatdagi inson qomati kompozitsiyasini tasvirlash	12
	Jami 60 soat	
	IV Semestr	
1	1-mavzu. Inson tanasi turli holatlardagi qalamchizgilari	12
2	2-mavzu. Ikki yoki uch kishi ishtirokida kompozitsiya qalamtasviri	12
3	3-mavzu. Yalang'och gavda qalamtasviri	12
4	4-mavzu. Murakkab xolatda turgan yoki yotgan inson tanasi qalamtasviri.	12
5	5-mavzu. Tik turgan holatdagi inson qomatini qalamtasviri.	12
	Jami 60 soat	

Talabaning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda qo'yidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabaning bilim darajasi qo'yidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritma olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l quymasa;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- auditoriyada bajarilgan ishlarni to'liq talab darajasida bajargan bo'lsa

b) 4 baxo olish uchun talabaning bilim darajasi qo'yidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymasa;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushingan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirisida bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy hujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.

v) 3 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilmasa;
- bayon qilish ravon bo'lmasa;
- auditoriyada bajarilgan ishlarni qisman talab darajasida bajargan bo'lsa;

g) qo'yidagi hollarda talabaning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baho bilan baholanishi mumkin:

- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

**Fanga oid asosiy darsliklar, o'quv uslubiy ma'lumotlar va internet jahon
axborot tarmog'i resurslari**

Asosiy adabiyotlar	
1	S.Abdirasilov, N.Tolipov Rangtasvir Darslik. Toshkent. "Innovatsiya-ziyo", 2019
2	S.Abdirasilov Rangtasvir o'quv qo'llanma Toshkent, 2006
3	Abduraxmonov G'.M Kompozitsiya asoslari «Iqtisod-moliya», Toshkent, 2008.
4	I.N.Gadoyev Rangtasvir o'quv qo'llanma Navoiy 2022
5	Sh.U.Bobonazarov Rangtasvir o'quv qo'llanma Navoiy 2022

Axborot manbaalari	
1	www.tdpu.uz – Nizomiy nomidagi TDPU portali
2	www.ZiyoNet.Uz – O'zbekiston Ziyonet kutubxonasi bazasi
3	www.edu.uz – O'zbekiston Respublikasi ta'lim portali

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Mualliflar:	S.T.Sadiyev Nav.DPI "Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi" kafedrası katta o'qituvchisi. F.B.Aslanov Nav.DPI "Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi" kafedrası o'qituvchisi. ,
E-mail:	aslonovfurqat9797@gmail.com
Tashkilot:	Navoiy Davlat pedagogika instituti, "Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi" kafedrası
Taqrizchilar:	Navoiy Davlat Pedagogika Instituti «Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi» kafedrası Falsafa fanlari buyicha falsafa doktori (PhD) dotsent S.Shovdirov S.S.Abdullayev kafedra dots. Buxoro Davlat Universiteti «Tasviriy va amaliy san'at» kafedrası

09 Mazkur Sillabus institut o'quv-uslubiy Kengashining 2024 yil 5
dagi 2-sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus "Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi" kafedrasining
2024 yil 12 08 dagi 2-sonli yig'ilish bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy boshqarma xodimi

Fakultet dekani

Kafedra mudiri

Tuzuvchi

Yodgorov D. G.

O.D.Raximov

A.H.Abdullayev

Sh.U.Bobonazarov, I.N.Gadoyev

№ T.S/T.K - 5